

Cerbezenin tarifiyle ve hemen arkasından gelen "cerbezealud aşık ve matem tutan valide" örneklerini bağdaştıramadım, izah eder misiniz?

"İşte, şu cerbezenin tavr-ı acîbi, zaman ve mekânda müteferrik şeyleri toplar, bir yapar. O siyah perde ile her şeyi temaşa eder. Hakikaten cerbeze, envaiyle garaibin makinesidir."

"Görülüyor ki, cerbeze-âlûd bir âşıkın nazarında umum kâinat birbirine muhabbetle müncezip, rakkasâne hareket edip gülüşüyor. Veyahut çocuğunun vefatıyla matem tutan bir vâlidenin cerbeze-âlûd me'yusiyeti nazarında, umum kâinat hüzün-engizâne ağlaşıyor. Herkes, istediği ve haline münasip gördüğü meyveyi koparır."(1)

Batılı hak göstermek için onun alabildiğine büyütülüp güzelce tasvir edilmesi gerekir, hakkı da batıl göstermek için bunun tersi olarak alabildiğine küçültmek ve önemsiz bir şekle sokmak gerekir; bu işlemlere **cerbeze** deniyor. Yani **cerbeze** hakkı batıl, batılı hak gösterme gayretine denir. Bu ölçü hakkın ve batılın her boyutunda ve ölçeğinde aynıdır.

Şiddetli aşk ateşi ile yanan bir adamın nazarı yani bakış açısı cerbezeli olur. Onun nazarında bütün kainat aşk ateşi ile döner, aşk etrafında hareket eder. Güneş'in etrafında dönen gezegenler Güneş'e olan aşkı yüzünden dönüyorlar diye düşünür. Bu hâl aşkın ifrat halinin akli esir alıp ölçüleri alt üst etmesidir ki, cerbezenin bir boyutu da budur zaten. Yani insanlar durdukları yerde cerbeze içine yuvarlanmıyorlar, bir sebep tahtında cerbezeye düşüyorlar. Hatta bu cerbezenin ifratına misal olarak Üstadımız şu ifadeyi kullanır:

"Meselâ biri demiş: 'Güneş mahbubumun hüsnünü görüp utanıyor; görmemek için bulut perdesini başına çekiyor.'"(2)

Aynı durum, evladı ölmüş bir annenin acısının akli esir alıp her şeyi karamsar bir şekilde yorumlamasında da vardır. Evet, biricik yavrusu ölen annenin nazarı o anda cerbezeli, hak ile batılı ayırt edemez. Anne nazarında bütün kainat hüzünlü ve matemlidir. Akıl bu acının esiri olduğu için kainatı objektif olarak göremez.

Cerbeze, aklın ayarsızlaşp kalibresinin ters yüz olmasıdır ki, bunun nedenleri her insanda farklı farklıdır. Yavrusu ölmüş bir annenin aklının ayarsızlığı acıdan olurken, bir aşğın akıl ayarsızlığı da aşk ateşindedir.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Tuluât, İslam Alimleri Arasındaki İhtilaf](#).
(2) bk. [Mektubat, Sekizinci Mektup](#).